

KE-256-57 Seat No. _____

B. A. (Sem. V) Examination

October / November - 2017

Sanskrit : Paper-CC-510

1. (१) कुमारसंभवम् (१,५ सर्ग) सग्रीक्षात्मक अध्ययन
(२) निर्बंध-नियत (३) नियत छंदो
2. अमरुशतकम् । (१ थी ५०) (वेकल्पिक)
संधि प्रकरशाभू (अच)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1. (१) कुमारसंभवम् (१,५ सर्ग) सग्रीक्षात्मक अध्ययन
(२) निर्बंध-नियत (३) नियत छंदो

१	कुमारसंभवम् नुं महाकाव्य तरीके मूल्यांकन करो.
अथवा	१४
१	'कुमारसंभव'ना सर्गोनी संप्यानी प्रश्न यथो.	१४
२	कुमारसंभवम्ना पांथभां सर्ग 'तपः फलोदय'नुं रसदर्शन करावी.
अथवा	१४
२	कुमारसंभवम्ना सर्ग (१.५)ना आधारे काविदासनं महाकवि
तरीके मूल्यांकन करो.	१४
३	कोई पक्ष ओक विषय पर निर्बंध लपो :
(१) वैदिक धर्मनुं स्वरूप
(२) संस्कृत स्तोत्र साहित्य	१४

૪ ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે)

૧૪

(૧) પાર્વતીનું પાત્ર

(૨) કાલિદાસની કૃતિઓ

(૩) મન્દાક્રાન્તા છંદ લક્ષણ, બંધારણ અને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

(૪) અનુષ્ટુપ છંદ, લક્ષણ, બંધારણ અને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.

૫ કોઈપણ સાત પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો :

૧૪

(૧) વસંતતિલકા છંદનું લક્ષણ આપો.

(૨) કુમારસંભવના કુલ કેટલા સર્ગો માનવામાં આવે છે ?

(૩) કાલિદાસ કયા રાજાનો આશ્રિત કવિ હતો ?

(૪) કુમારસંભવના પ્રથમ પાંચ સર્ગના શીર્ષક જણાવો.

(૫) 'કુમારસંભવ' શીર્ષક શેના આધારે આપવામાં આવ્યું છે ?

(૬) કામદેવે કયા બાણનો પ્રયોગ શંકર પર કર્યો હતો ?

(૭) કાલિદાસને કયા અલંકારો પ્રિય છે ?

(૮) ઉપમા કાલિદાસસ્ય..... - શ્લોકની પૂર્તિ કરો.

(૯) કુમારસંભવમ્ના કથાવસ્તુનું આધારસ્થાન ક્યાં-ક્યાં મળે છે ?

(૧૦) શિખરિણી છંદનું લક્ષણ આપો.

(૧૧) પાર્વતીએ પોતાના સૌંદર્યની શા માટે નિંદા કરી ?

(૧૨) કાલિદાસ કોની કૃપાથી મૂર્ખ મટી વિદ્વાન બન્યા ?

2. अमरुशतकम् । (१ वी ५०) (वैकल्पिक)

संधि प्रकरणाभू (अच)

सूचना : द्वरेक प्रश्नोना गुण सरभा छे.

१ नीवेनाभांधी गभे ते थार श्लोकोनो मात्र अनुवाद करो :

१४

(१) याताः किं न मिलन्ति सुन्दरि !

पुनः चिन्ता त्वया मत्कृते -

नो कार्या, नितरां कृशासि -

कथयति एवं सबाष्पे मयि ।

लज्जा-मन्थर-तारकेण,

निपतत्पीत अश्रुणा चक्षुषा ।

दृष्ट्वा मां हसितेन भावि,

मरणोत्साहः तया सूचितः ॥

(२) सा बाला, वयमप्रगल्भ मनसः, सा स्त्री, वयं कातराः ।

सा पीनोन्नतिमत् पयोधर युगं धत्ते, सखेदा वयम् ।

साक्रान्ता जघनस्थलेन गुरुणा गन्तुं न शक्ता वयम् ।

दोषैः अन्यजनाश्रयैः अपटवो जाताः स्म इत्यद्भूतम् ॥

(३) प्रस्थानं वलयैः कृतं, प्रियसखैः असैः अजस्रं गतं ।

धृत्या न क्षणमासितं व्यवसितं चित्तेन गन्तुं पुरः ।

यातुं निश्चित चेतसि प्रियतमे सर्वे समं प्रस्थिता ।

गन्तव्ये सति जीवित ! प्रिय सुहृद् सार्थः किमुत्यजते ॥

- (४) संदष्टेऽधरपल्लवे सचकितं हस्ताग्रमाधुवन्ती ।
 मा मा मुञ्च शठेति कोपवचनैः आनर्तित भूलता ।
 सीत्काराश्रित लोचना सरभसं यैः चुम्बिता मानिनी ।
 प्राप्तं तैः अमृतं श्रमाय मथितो मूढैः सुरैः सागरः ॥
- (५) सुप्तोऽयं सखि, सुप्यतां इति गताः सख्यः ततोऽनन्तरं ।
 प्रेम आवेशितया मया सरलया न्यस्तं मुखं तन्मुखे ।
 ज्ञातेऽलीक निमीलने नयनयोः धूर्तस्य रोमाञ्चतो ।
 लज्जा आसीन् मम तेन साप्यपहता तत्काल योग्यैः क्रमैः ॥
- (६) अङ्गानामतितानवं कुतः इदं कस्मादकस्माद् इदम ।
 मुग्धे, पाण्डु कपोल माननमिति प्राणेश्वरे पृच्छति ।
 तन्व्या सर्वमिदं स्वभावतः इति व्याहृत्य पक्ष्मान्तर-
 व्यापी बाष्पभरः तया वलितया निःश्वस्य मुक्तोऽन्यतः ॥
- (७) मुग्धे मुग्धतया एव नेतुमखिलः कालः किमारभ्यते ।
 मानं धत्स्व, धृतिं बधान, ऋजुतां दूरे कुरु प्रेयसि ।
 सख्यैवं प्रतिबोधिता प्रतिवचः तां आह भीत आनना ।
 नीचैः शंस हृदि स्थितो हि ननु मे प्राणेश्वरः श्रोष्यति ॥
- (८) बाले ! नाथ ! विमुञ्च मानिनि रुषं, रोषान्मया किं कृतं ।
 'खेदोऽस्मासु', न मेऽपराध्यति, भवान् सर्वेऽपराधा मयि ।
 'तत्किं रोदिषि गद्गदेन वचसा' कस्याग्रतो रुद्यते ।
 'ननु एतत् मम', 'का तवास्मि', दयिता, नास्मीति अतः रुद्यते ॥

२ 'अमरुशतकम्'नो साहित्य प्रकार २५४८ करो.

१४

अथवा

२ 'अमरुशतकम्' भां निरूपित शृंगाररस विशेषे विस्तृत नोधे लभो.

१४

- (૯) પાણિની તથા ભટ્ટોજી દિલીતના વ્યાકરણગ્રંથોનાં નામ જણાવો.
- (૧૦) 'વૃદ્ધિ' સંજ્ઞા કરનારૂં સૂત્ર સમજાવો.
- (૧૧) 'ટિ' સંજ્ઞા કરનારૂં સૂત્ર સમજાવો.
- (૧૨) મૂળસ્વરો, ગુણસ્વરો અને વૃદ્ધિસ્વરો જણાવો.
-